XXI. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 22. januarja 1941 Št. 4.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi naj se pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26/I

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane celoletno z mesečno prilogo „Mladi Korotan“ RM 5.—
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Most med Evropo in Azijo.

Most med Evropo in Azijo je Turčija. Do svetovne vojne še je vplivno posegala v usodo evropskih držav, pred petimi in šestimi stoletji pa je bila po veljavi svojih sultanov in po moči svoje oborožene sile mogočna velesila, katere zaledje je bilo sicer vsikdar v prednjeazijskih predelih, a katere predstraže so se vzdolž Donave nevarno približevale evropskemu zapadu. Samo še okroglih 25 tisoč kv. kilometrov evropske zemlje — to je približna velikost Albanije — z milijonom prebivalcev je po svetovni vojni ostalo v njenih rokah. Ostala pa je naprej gospodarica morskih ožin med Evropo in Azijo. Prvotno je izgledalo, da bodo te ožine, koder se Evropa in Azija približata na streljaj topovske kroglje, vočigled padajočemu pomenu Sredozemlja izgubile svojo nekdanjo veljavo. S prvim dnem nove evropske vojne je stopilo Sredozemlje in takoj z njim tudi bosporska ožina z Dardanelami spet v ospredje politične pozornosti in je z razvojem evropske vojne postalo podvojene važnosti. S tem je postala Turčija razmerno važna činjenica nadaljnjih dogodkov.

V Prednji Aziji igra Turčija prejkoslej prvo vlogo. Dedič je velike države, ki je bila nekoč gospodarica med Kavkazom in Rdečim morjem, a se sama nerada naziva orientalska država. Ataturk Kemal paša jo je hotel odvrniti od sovplivanja v evropski politiki, a mu njegova namera ni polno uspela. Še sam je dal pobudo pristopa k Balkanski zvezi, do Grčije pa se je prvotno hladno razmerje celo nenavadno poglobilo in utrdilo in je našlo svoj izraz v dalekosežni prijateljski pogodbi med obema državama. Skupni interesi ob Črnem in Egejskem morju so nadalje doprinesli, da so turški državniki še naprej prav radi postajali ob evropskem zemljevidu in da so se njihove misli ponovno bavile predvsem z usodo in razvojem evropskega jugovzhoda.

Poleg Balkanske pogodbe ima Turčija še tako imenovano saadabadsko pogodbo, katere članice so izključno prednjeazijske države. Tod je turško politično vodstvo očitno. Ne najzadnje je to zasluga Ataturkova in njegove politike. Njegova modernizacija države in narodnega življenja sicer ustvarja videz, kot bi bil Ataturk nameraval vprek posnemati evropski zapad tako v njegovi civilizaciji kakor tudi kulturi. Resnica je globlja. Ataturk je gledal vojaški značaj turškega človeka, dediščino tisočletij, in je hotel svoj narod vzgojiti v vojaški odgovornosti in disciplini. A njegovi ga niso popolno doumeli. Tako je ustvaril po vzorcu evropskega zapada v svoji državi sistem dveh političnih strank — vlade in opozicije, a moral še sam doživeti popoln tozadevni neuspeh, ker sta odpovedali i vlada i opozicija. Delo notranjega in zunanjega narodnega preroda še ni bilo končano, ko je njegov početnik in vodja umrl.

Ataturkovi nasledniki stopajo razmerno spretno po njegovih stopinjah, četudi njegovega ugleda ne dosegajo. Najprej so se znašli v zunanje-politični zadregi ob nemško-ruskem sporazumu. Dotlej je bila njihova politika usmerjena najprej na prijateljstvo z velikim ruskim sosedom na severu in temu prijateljstvu so prirejevali svoje prisrčne odnose do Anglije in Francije. Turško-angleška pogodba izrecno predvideva, da bi v slučaju rusko-angleškega konflikta odpadle sleherne turške obveznosti, naperjene proti Rusiji. S trenutkom nemško-ruske pogodbe so se turški državniki znašli pred izbiro: ali za Rusijo ali Anglijo. Spretnosti turških državnikov je treba pripisati, da se je za Turčijo, seve po opetovanih potovanjih ministra Zogluja v Moskvo, našla tista zlata srednja pot, ki je državi prištedila popolno preusmeritev dotedanje politike. Mnog se morda vprašuje, zakaj bi bila za Turčijo ločitev od Anglije tako bridka, ko je vendar komaj 25 let poprej bila z njo v vojni. Med svetovno vojno in današnjim dnem stoji Ataturk, ki je pomedel tako z dinastijo kakor z uradnim mohamedanstvom. Državo vodijo po vojni povsem novi, svobodomiselni ljudje, ki so prežeti nacionalne turške misli. Službo interesom lastnega naroda in države proglašajo njihovi listi za vrhovno načelo turške politike. Doslej so videli te interese ogrožene po drugi sredozemski sili, Italiji, kateri so morali tik pred svetovno vojno odstopiti v Afriki Tripolitanijo ter Cirenajko in Dodekanez v Egejskem morju. Zato je bila Turčija v svetovni vojni na strani osrednjih sil Nemčije in Avstro-Ogrske. Zato je doslej našla zapadna Evropa v Turčiji tolikanj voljnega posluha. Nesporna pa je na drugi strani sličnost notranjega razvoja Turčije in držav osišča. Tu in tam je nacionalna ideja v nedvomnem razmahu. In notranji ter zunanji uspehi narodno-socialistične Nemčije niso nikakor brez vpliva na miselnost turškega naroda, četudi bi trenutni politični videz kazal drugače.

Vprašanje zase je vloga Turčije v svetu islama. Nekdanji turški sultani so bili hkrati verski poglavarji svojega naroda. Sodobni turški državniki so sicer uvedli zopetni verski pouk v šolah in se trudijo za kulturni podvig mohamedanizma, a so pri tem samo politiki. Kot politiki so izvedli nedavno priključitev Sandžaka, kar jim je doneslo veliko nevoljo arabskega sveta. Vstajajoči islamski pokret ima svoje vodje izven Turčije. Pač pa se vidi Turčija v okviru mohamedanskega sveta v vlogi posredovalca oblik evropskega političnega in kulturnega življenja in ostaja torej tudi v tem področju most med Evropo in Azijo.

Nemški bombniki nad Sredozemljem

Izvleček iz nemškega vojnega poročila:

16. januarja: Letala so včeraj bombardirala vojaško taborišče in še drug cilj v južni Angliji. V noči so metala bombe na neko srednje-angleško mesto ter na London. Zadet je bil doverski kolodvor. Sovražna letala so obiskala severno Nemčijo, pri čemer je bilo v Wilhelmhavenu 20 mrtvih in 35 poškodovanih.

17. januarja: Nemški bombniki so napadli La Valetta, pristanišče na Malti, in dosegli velik učinek. Nek trgovski parnik je bil zadet od najtežje nemške bombe. Po ital. in nemških bombah zadeta angleška križarka „Southampton“ se je potopila. Ob Škotski so bili zadeti 3 trgovski parniki. Ponoči so letala napadla neko zapadno-angleško pristanišče.

18. januarja: Nemška podmornica je potopila 29.000 sovražnikovih BRT. Letala so napadla nek londonski kolodvor, v noči pa neko zapadnoangleško pristanišče. Vrhutega so polagala mine pred pristanišči. Sestreljena so bila 3 angleška in 2 nemški letali.

19. januarja: Podmornica je potopila 2 parnika. Nemška letala so ponoči napadala mesto Swansea na Malti in povzročila velike požare. Poedina nemška letala so bombardirala vojaška oporišča ob Sueškem prekopu in v Egiptu. Nato je bil izvršen napad na maltski letališči Hal Har in Luca. Obrežna artiljerija ob Kanalu je obstreljevala skupino nasprotnih ladij.

20. januarja: Nemški bombniki so vnovič napadli pristanišče La Valetta na Malti in zadeli več ladij, pristaniške naprave, tovarne in mestno orožarno. Sestreljenih je bilo 5 angleških letal. Ob angleški obali je bil zadet trgovski parnik, ponoči so nemška letala napadla London in Southampton. 5 nemških letal se ni vrnilo.

Izvleček iz italijanskega vojnega poročila:

16. januarja: V Albaniji so bili nasprotni napadi zavrnjeni. V Cirenajki so se vršili topniški boji okoli Tobruka. Ital. letala so napadla Port Sudan. Na sudanski fronti lahek topniški ogenj. Ital. podmornica je torpedirala lahko angleško križarko, druga podmornica pa potopila angleški parnik „Ardabham“.

17. januarja: Nasprotnik je v Albaniji utrpel znatne izgube. V Cirenajki artiljerijski boji. Nasprotnik je iz zraka napadel nekatere somalijske kraje. Letalski nosilec „Illustrous“ je bil zadet od številnih bomb, poškodovana sta bila še drug parnik in ena križarka.

18. januarja: V Albaniji so bili nasprotni napadi zavrnjeni. Bitka okoli Tobruka se ostri. V vzhodni Afriki so bili zavrnjeni motorizirani sovražni oddelki. Letala so vrgla bombe na Port Sudan. Nasprotna letala so bombardirala Gigiga, Berbera, Gura in Toselli, nato pa neko dodekaneško oporišče. Posebne škode ni.

19. januarja: Snežni zameti so ovirali operacije v Albaniji. Boji okoli Tobruka se nadaljujejo. V vzhodni Afriki so ital. letala napadala ob gornjem Sudanu in v Arumi. Nasprotnik je bombardiral Massauo in Assab. Nemški bombniki so napadli letališča na Malti, eno angleško in eno nemško letalo je bilo pri tem sestreljeno.

20. januarja. Na albanski fronti nič novega. V Cirenajki boji okoli Tobruka in Giarabuba, [illegible] se vršijo boji na sudanski fronti. Nemški bombniki so bombardirali Malto. Angleška letala so napadla nek južno-italijanski kraj.

Sestanek Führer-Mussolini.

Nemški poročevalski urad javlja iz Berlina: **Führer in duče sta se o priliki sestanka ob navzočnosti zunanjih ministrov osišča razgovarjala o položaju. Razgovor je potekel v duhu prisrčnega prijateljstva obeh vladnih šefov in ozke bojne povezanosti nemškega in italijanskega naroda in je pokazal popolno enotnost naziranj v vseh vprašanjih.** — Nemški listi so dostavili med drugim: Popolna enotnost naziranj v vseh vprašanjih je za Anglijo nov opomin in novo svarilo ter za ves svet ponovna dokumentacija trdne volje osišča, da jekleno vztraja do zmage, katere Anglija tudi s pomočjo, za katero dnevno prosi onstran Atlanta, osišču ne bo mogla iztrgati.

Nemčija protestira v Amerika.

Minulo soboto se je v kalifornijskem San Francisco v Zedinjenih državah pripetil slučaj, ki je nemško vlado napotil k ostremu protestu v Washingtonu. Nemški gen. konzul v San Franciscu je na ta dan, ki je obletnica ustanovitve rajha, razobesil nemško državno zastavo. Pred konzulatom se je nato zbrala večja množica ljudstva, nekaj oseb pa je s pomočjo prevozne lestve zlezlo do 10. nadstropja, snelo zastavo in jo ob vpitju in pritrjevanju množice raztrgalo na male koščke. Šele nato je prišla policija na konjih in prijela dve osebi, o katerih trdijo ameriški listi, da sta člana posadke ameriškega rušilca „Craven“. Nemški gen.-konzul je vsled izzivajoče žalitve nemških barv pri ameriški vladi ostro protestiral in zahteval, naj storilce primerno kaznuje in zajamči pogodbeno ter mednarodno priznano pravico izobešanja nemških zastav na nemških uradnih poslopjih.

Kaj pravi Churchill.

Minuli petek je — tako posnemamo po nemških listih — govoril Churchill na dveh zborovanjih. Dejal je, da je nadaljnja pot še dolga in naporna, in je povzval navzočega posebnega ameriškega odposlanca Hopkinsa, da pričakuje Anglija od Amerike orožja, letala in ladje in da so ga ameriške obljube silno ganile, ker s to pomočjo zamore Anglija očuvati civilizacijo in napredek. Svoj govor je končal z izjavo, da je edini angleški cilj ta, da prežene „hitlerizem“ iz Evrope. Ozadje njegovega govora so tvorila nedavna vprašanja nekaterih ameriških poslancev v ameriškem parlamentu, kolikšna je verjetnost angleškega vojaškega poraza.

Irske skrbi.

Irski minister za prehrano, je nedavno ugotovil, da se je oskrba ljudstva z živili znatno poostrila. Ljudstvo je bilo pozvano, naj prostovoljno štedi, kjer more, in naj opusti nepotrebne nakupe. Irske žitne zaloge cenijo na 6 mesecev. Otoku primanjkujejo predvsem prevozne ladje, ker ameriški parniki ne smejo v vojni pas, v katerem se Irska nahaja, Anglija pa rabi svoje ladje

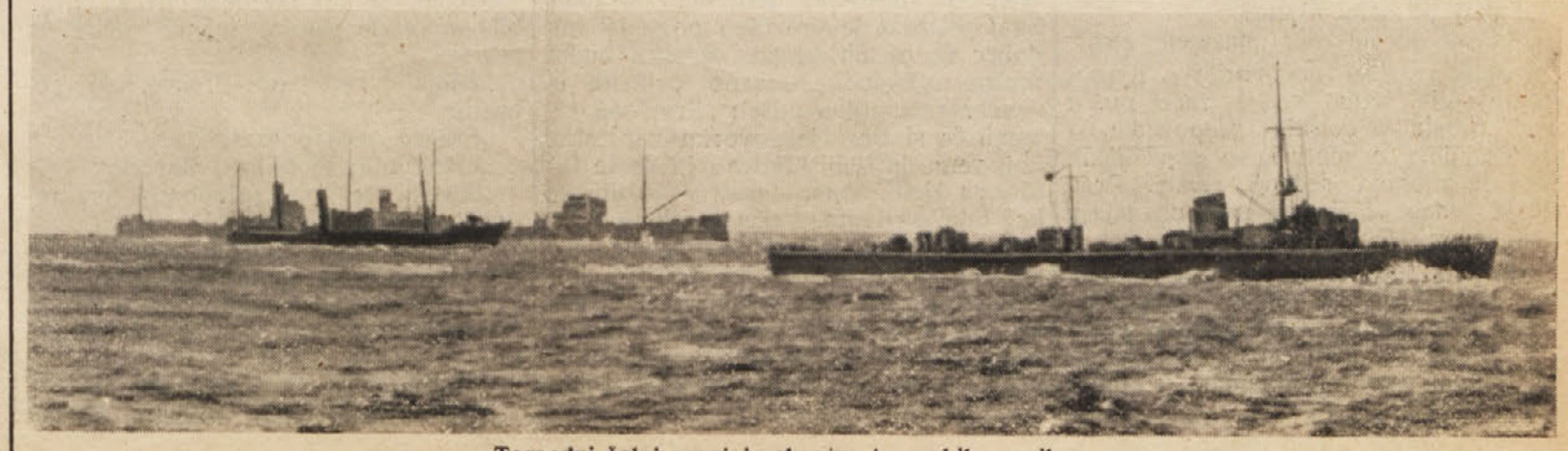

Torpedni čolni varujejo skupino trgovskih parnikov. Hoffmann-Zander M.

sama. Lani je Nemčija irski vladi ponudila, da ji omogoči nemoten dovoz živil iz Amerike.

Kaj pravijo Arabci.

Južnoarabski list „El Iman" je zapisal tole: Obžalujemo narode v vojni. A arabska država Jemen je že pred 11 leti doživela strahote zračne vojne, ko so njena mesta napadli angleški bomniki, da preprečijo korekturo meja Jemena napram Hadramautu. Taisto danes doživlja Anglija na lastni koži in se uči, da krivica na račun slabših ljudstev ni dovoljena. Anglija mora svojo politiko napram malim ljudstvom nujno spremeniti in popraviti tudi svoje zadržanje napram arabskemu svetu in Palestini, ki se vije v krvi in solzah.

Haile Selasie.

„Völk. Beobachter" poroča, da se nahaja bivši abesinski neguš Haile Selasie že od pričetka vojne v Sudanu, kjer je doslej zaman čakal na izpolnjenje svojih nad. Predzadnji pondeljek pa je govoril v Chartumu, kjer se nahaja, in dejal, da bo v kratkem prekoračil mejo in v Addis Abebi vrgel s prestola „rimsko volkuljo" in spet upostavil „judajskega leva".

Amerika in Japonska.

Japonski listi ponovno opozarjajo na sovražno zadržanje Amerike. „Kokumin Schimbun" piše, da hoče Amerika stopiti v Atlantu in na Daljnem vzhodu na mesto Anglije. Japonsko hoče Amerika v Tihem oceanu obkoliti in zato mrzlično gradi svojo vojno mornarico ter izbira letalska oporišča. Že danes je očitna obkrožitev Janponske po Ameriki vzdolž kanadske obale do Havajskega otočja in do Singapurja.

Okno v svet

Anglija je prepustila Ameriki letalska oporišča na antilskem otoku Santa Lucia in s tem izpolnila davno ameriško željo.

Arabci so se silno vznemirili ob vesti, da hoče Anglija zasesti iraško državo.

Neka angleška križarka je pred brazilskim obrežjem ustavila francoski parnik „Mendoza", ki je tovoril zdravila in živila za otroke v Franciji. Nemški listi so poudarili, da Zedinjenih držav ta očitna kršitev ameriške nevtralnosti ni vznemirila.

Bolgarska „Zora" poroča, da je Anglija prevzela vodstvo vojaških operacij grške vojske v Albaniji.

Drž. maršal Hermann Göring je praznoval svoj 48 rojstni dan in bil deležen številnih čestitk iz domovine in inozemstva.

Rusija je otvorila redno letalsko zvezo med Moskvo in Anadyrjem, ki se nahaja na skrajnem severovzhodu. Razdalja znaša 8000 km.

Jugoslovanski kmetijski minister dr. Čubrilovič je izdelal petletko za podvig kmetijstva, za katere izvedbo bo potrebnih 1800 milijonov din. V te svrhe bo razpisano posebno posojilo.

Družba, ki upravlja sueški prekop, je zaprosila v Egiptu za plačilni odlog svojih dajatev Egiptu in svojo prošnjo utemeljila z nazadovanjem prometa skozi Suez.

Vesti o odstopu vrhovnega poveljnika ital. vojske v Libiji, maršala Graziani-ja, so glasom uradnih vesti neresnične.

Italijanski prestolonaslednik je bil imenovan za armadnega generala.

Jugoslovanska vlada je ukinila delovanje „Britannove", angleške poročevalske službe v Beogradu.

Japonski inženjerji so našli postopek, po katerem se bo iz pasje dlake izdelovalo sukno, ki je po kakovosti enako ko volneno, a je za tretjino cenejše.

Slovaška vlada je odredila, da bodo potni listi odslej slovaško-nemški, dočim so bili doslej slovaško-francoski.

Bolgarska vlada je s 15. januarjem predčasno vpoklicala letnik 1920.

1725 krivdorekov je izreklo vojno sodišče v Kairi v enem samem mesecu vsled prestopkov proti vojnim odredbam, tako poročajo ital. listi.

Angleški pomorski minister Cross je nedavno izjavil, da si bo morala Anglija nabaviti nove rušilce, da se ubrani nemških podmornic.

Japonski prosvetni minister je odredil združitev vseh mladinskih društev v eno samo organizacijo.

Na brazilsko-venezuelski meji v Južni Ameriki se je vnela pravcata bitka med nekim indijanskim plemenom in člani razmejevalne komisije. Po štirih dneh je prišla pomoč in komisija je zamogla svoje delo nadaljevati.

V srednje-ameriški republiki Ekvador so sredi govora drž. prezidenta nastali nemiri. Uporniki so terjali svobodo za 11 zaprtih letalcev. Vlada je dobila nato za 5 mesecev izredna pooblastila.

V Italijo je prispel novi ameriški poslanik Phillips.

V Rusiji bodo svečano praznovali 200 letnico smrti Vida Beringa, ki je prvi odkril pomorsko cesto med severno Azijo in Ameriko. Cesta nosi danes njegovo ime.

Dunajska univerza je imenovala za častne doktorje 6 univerzitetnih profesorjev, ki so bili za časa Avstrije vsled svojega nar. soc. prepričanja odstavljeni.

Novice iz naše države

Minister Hess o narodnem socializmu.

Povodom svečane predaje poslov pokrajinskega vodje novoimenovanemu Hartmannu Lauterbacher v Hannoverju je govoril minister Hess o pomenu narodnega socializma in dejal med drugim: „Narodni socializem je za Nemčijo vrelec vedno novih sil. Narodni socializem je duhovna in duševna hrbtenica naroda in njegova prva naloga je, da uveljavi in ojači novi svetovni red. Stranka in vojska sta inštrumenta, s katerima Führer oblikuje nemško bodočnost in na katera se Führer brezpogojno zanese."

Delovanje poselitvene družbe.

Na podlagi zakona o poselitvi kmečke zemlje obstojajo v vseh pokrajinah države posebni uradi, ki nakupujejo prazna kmečka posestva in ustanavljajo nove oz. obnavljajo opuščene kmetije. Tozadevni koroški urad je od svoje ustanovitve do danes kupil 11 posestev s skupno površino 5 milj. kv. metrov, štajerski urad pa 36 posestev z nad 3000 ha. Manjša posestvica so bila prodana osebam z izkaznico za nove kmete (Neubauernschein) in sicer na Koroškem 9 in na Štajerskem 21. 17 posestev je trenutno še v posesti poselitvene družbe, na njihovi površini je prostora za 75 manjših posestvic, za kar pa so potrebne zgradbe poslopij. 77 kmetijam je omogočen prikup zemlje do obsega, ki je potreben, da postane kmetija dedna. — Drž. doklade v pomoč osebam, ki so brez sredstev, a bi rade kupile nove kmetije, se bodo dovoljevale tudi v tekočem letu.

Odredba za visokošolce.

Drž. dijaški vodja je izdal poziv, po katerem so vsi letniki od 1918 naprej obvezani, da pred pričetkom visokošolskega študija absolvirajo svojo delovno službo. Dijaki, ki hočejo s študijem na visokih šolah začeti v letu 1941, se javijo pri pristojnem vojaškem uradu.

O dekliški obvezni službi.

Obvezno službeno leto za dekleta je bilo uvedeno začetkom leta 1938. V drugem letu že je bilo zajetih 300.000 deklet, nakar se je prihodnje leto število podvojilo. Polovica deklet je bila zaposlena v gospodinjstvu, ostala dekleta v kmetijstvu. Z novim letom bo skupno zajetih že okroglo milijon deklet. Leto je obvezno za vsa dekleta, ki hočejo postati uradnice ali delavke. V načrtu pa je delovna obveznost za vsa dekleta brez izjeme. Vsakokratno delovno leto se prične s 1. aprilom. Dekle, ki bi hotelo na določeno delovno mesto, rabi pred nastopom pristanek delovnega urada. Prednost nastavitve uživajo mnogoštevilne družine.

Davčne olajšave pri dedovanju.

Zaščita družine po nar. soc. pravu je vidna predvsem v davčnih olajšavah pri dedovanju. Davka ni na dediščino, ki jo prevzame zakonski drug po umrlem možu oz. ženi, če za umrlim ostajajo otroci oz. če so otroci padli v vojni za državo. Dediščine za padlimi so davka proste, če ne presegajo vrednosti 5000 RM. Pri višji vrednosti so dovoljene olajšave. Žene in otroci so pri dedovanju za padlimi davka prosti do vrednosti 30.000 RM, vnuki do vrednosti 10.000 RM. Pri dedovanju staršev ali nečakov je vrednost določena z 2000 RM.

Vesti iz Jugoslavije

Rojstni dan kraljice-matere.

Dne 9. januarja je obhajala kraljica Marija svoj 41. rojstni dan. V dvorni kapeli na Dedinju je bila zahvalna božja služba, katere so se udeležili kralj Peter, knez-namestnik Pavle, kneginja Olga in ostali člani dvora. Kraljica je sprejela čestitke iz vseh delov kraljevine.

Božič v Srbiji.

Beograjska „Samouprava" je zapisala h pravoslavnemu božiču to: „Nikoli ni Jugoslavija božiča pričakovala z večjo pobožnostjo kakor letos. Nas vse v Jugoslaviji navdajajo čustva hvaležnosti do Boga, ker je naši državi prihranjeno gorje vojne. Srbi so srečni, ker je državi prihranjeno vojno zlo. Spominjajo se božičev med svetovno vojno, ko ni bilo hiše, ki ne bi bila zavita v črno žalost. Tako je razumljivo letošnje veselje srbskega naroda. Naše ljudstvo se je znalo učiti iz zgodovine. Spoštuje tuje, a ne da svojega. Z brati Hrvati in Slovenci je pripravljeno za obrambo svojega kralja in svoje dediščine."

Novoletno geslo Nemcev v Jugoslaviji.

Za novo leto so nemški listi v Jugoslaviji priobčili nekako geslo, merodajno za njihovo nadaljnje zadržanje. Glasi se tako: „Za nas Nemce je v novem letu en sam cilj: zvestoba, odločnost in vztrajnost! V tem boju, ki naj odloči usodo dveh velikih držav, mora vsak nemški človek dati od sebe vse, kar ima najboljšega".

Zadružnik Anton Kralj umrl.

Dne 10. januarja je umrl v Ljubljani tajnik Zadružne zveze Anton Kralj. Nad 30 let svojega življenja je posvetil slovenskemu zadružništvu, urejeval Narodnega Gospodarja, poučeval na ljubljanski zadružni šoli, vodil zadružne tečaje, bil skratka zadružnik z vso dušo. Bil je dober učenec svojega velikega mojstra Janeza Evangelista Krekа, na čigar pobudo se je v svoji mladosti odločil za zadružno delo med Slovenci. Dve generaciji slovenskih zadružnikov izgubita z njim svojega velikega prijatelja in podpornika.

Maribor raste.

Lani se je v Mariboru mnogo gradilo. Postavljenih je bilo 150 novih

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(18. nadaljevanje.)

„Kdo sem?"

„Sanskilot," se je nasmejal.

„Kako to," je pozabila deklica svojo igro. Ni umela besede. On ji jo je iztolmačil, da je brezhlačarica. Razgrela se je v vesel smeh:

„Dobro, da vem! Odslej bom imenovala vse moške samo še hlačarje.

Nato je sedla k njemu in moral ji je zviti cigareto.

„Zakaj jih sami vijete?"

„Tako," je odvrnil, „navajen sem."

Veselo sta se razgovorila o njegovih dijaških letih, ko je začel pušiti prvi tobak, o šolskih prepovedih, o profesorjih, o maturi, o vseučiliških dneh in njegovi sedanji službi. Prav nič ni vedela, s čim se neki ukvarjajo zemljemerci. On ji je tolmačil:

„Ampak, gospodična," se je smejal, „ali niste še nikoli opazili v papanovi sobi velike stenske karte? Tisto karto sem narisal Vašemu gospodu papanu jaz. Mapa, gospodična, mapa je moje delo."

„Oh," se je namrdnila, „to mora biti strašno dolgočasno delo."

„Kakor se vzame," je dejal.

„Morda ni," je menila. „Zato mislim, da ni, gospod geometer, ker ste Vi vedno tako dobre volje."

Geometer se je nasmejal:

„V tem sva si pač precej podobna; ali si nisva?"

„Da," je prikimala veselo. „In da povem po pravici: nobenih žalostnih ljudi ne maram. Še Helene ne! Veste, je kakor nuna, kar vsa trapist."

„Trapist?" se je nasmehnil geometer.

Deklica je začela gostoleti o svojem razmerju do sestre, o njeni resnosti, o njeni tihi osebnosti, o svojih sporih z njo, o Heleninih intimnih navadah. Zdaj pa zdaj je previdno pogledal hudobec iz njenih besed, otroška hudomušnost, čudno naravno prikrita in vendar razumljiva misel: „Prav me razumi, če si tič. Ne govorim kar tako. Lej, vem, da ljubiš Heleno in da te tudi ona ljubi. Samo tega ne razumem, kaj tako skrivata, kaj se ogibata drug drugega, kakor se ne bi poznala. To mi tudi ni kar tako, kaj je tisto, kar vaju muči, in tako otročja tudi nisem več, da ne bi smela vedeti. Ali vama ne želim dobro? Helena je že taka, da iz nje ne izvem nič, ampak ti si vesel človek, ti mi boš povedal."

Zamišljeno se smehljaje je poslušal geometer deklico. Toplo mu je prešinjalo vse osrčje. Dvakrat je čutil svojo moč v sebi, veselje svoje duše in veselje pesmi, ki je lila iz dekličjih besed. Roko je stegnil po njeni in vzkliknil:

„Moja sestrica bi morala biti, gospodična, ali pa vsaj ptičica. V kletko nad svoje mape bi Vas zaprl in tam bi žvrgoleli."

„Ptica nočem biti," je odvrnila, „in sestra ne morem biti. Ampak nekaj drugega sem lahko —"

Pogledala ga je nagajivo in se zasmejala:

„Ali me hočete za posestrimo?"

„Slavček," je vzkliknil. „Pa takoj!"

Preden se je zavedela, jo je poljubil na vesele ustnice in na ročice in rekel:

„Zdaj pa reci lepo: Francè, moj pobratim."

„Francè, moj pobratim."

„In od zdaj se tikava, Slavček."

„Seveda se!" je zažuborela vsa vedra kot vir iz cvetnih tal.

Prav nič nista opazila mlinarja Janeta, ki je ležal na mlinski strehi pod grivo in ju gledal, kakor bi ju pil, in je govoril omočen od žganja blodno ime:

„Mežnarčeva, Mežnarčeva!"

Nista videla, kako pošastno se mu je skremžil obraz, ko je videl, da sta se poljubila, in se mu je hrbet vzbočil kakor divji zveri za sovražen skok ...

Geometer in Slavica sta vstala in odšla po lazu navzgor. Šele v vrtu se je domislil Poznik, da je pozabil na bregu svoje merilo, in se je vrnil. Ni mogel najti takoj. Ko pa je našel in se pripognil, mu je nenadoma leglo dvoje močnih rok ob telo, ga vzdignilo in hitelo ž njim navzdol proti vodi. Takrat je geometer nagonsko slutil nevarnost, potegnil, sapo vase, dotipal tla, razklenil roke in se otresel čudnega sovražnika. Ozrl se je in zagledal za seboj mlinarja — kako je v travo odletel. Pijanec je buljil s strupeno sovražnimi očmi vanj.

„Živina," je vzkliknil Poznik. „Kaj pa delaš? Ali bi me morda rad poznal, kako udarim? Kuš, bebec!"

Kakor potuhnjen pes se je zavlekel mlinar z grive v svoj mlin.

„Kje denar dobi, da toliko pije?" se je vprašal Poznik, ko se je vračal. Čudna groza ga je stresla in je mislil na svoj browning v uradni sobi med mapami. In ko je bil v sobi, ga je izvlekel, ga ogledal in ga zopet spravil. Potem je začel delati načrt za delo prihodnjih dni.

„Dobro," je vzkliknil in govoril sam s seboj:

(Dalje sledi.)

stavb, med katerimi je 7 štirinadstropnih in 4 petnadstropnih stanovanjskih hiš. Zgrajena je bila tudi nova gimnazija. Mesto torej napreduje tudi vidno na zunaj.

Pet let Kmečke zveze.

V decembru je praznovala organizacija slovenskih kmetov svojo petletnico. V njej je organiziranih 80.000 slovenskih kmetov, ki so zajeti v 325 osnovnih edinicah. Zveza izdaja svoj mesečnik „Orač". Prvi njen veliki uspeh je bila ustanovitev Kmetijske zbornice in njen drugi pa ureditev vprašanja blagovnega zadružništva. Osnovi njen namen pa je skrb za duhovni in kulturni napredek slovenskega kmetijstva.

Ime „Slovenec".

Rojstvo imen, tako osebnih, družinskih kakor tudi narodnih, je v svojem zadnjem kosu zagonetno. Imena so nedvomno zadnja sled davnine pred stoletij in tisočletji, od katere so preostala samo še ugibanja. Poedinci nosimo ponajveč imena, ki spominjajo na nekdanje velike može, ki so postali kakor koli vidni bodisi po svoji značajnosti ali kaki drugi posebnosti. Divimo se lepim osebnim nazivom starih Slovanov, ki razodevajo notranjost nekdanjega rodu; mislimo pri tem na osebna imena Bogdan, Bogomila, Ljubomir, Stojmir, Cvetana, Radoslav in neštete druge, vsebine polne osebne nazive nekdanjih prednikov. Ni nikakor slučaj, da so se po pokristjanjenju starih Slovanov, udomačila poslovenjena in tudi neposlovenjena imena velikih krščanskih mož, ker je v tem dokaz, v koliki meri je krščanstvo prešlo v življenje tedanjega ljudstva. Težje je vprašanje za družinskimi nazivi, ki pa so se udomačili v svoji dosedanji obliki itak šele pred stoletji in se naslanjajo bodisi na osebne nazive ali posebne lastnosti kraja oz. oseb, katerim so veljali. Neka teorija razlaga, da so se družinska imena udomačila tedaj, ko so se iz nekdanjih plemen, soseščin in zadrug razvile družine kot one edinice, ki so poslej nosilke gospodarskega in kulturnega življenja. In ko so se v teku zgodovine izcimili tudi narodi kot stebri duševnega, socialnega in gospodarskega žitja ljudstev, so se ustalila tudi imena narodov.

Kako je torej z nazivom „Slovenec"? Poslušajmo najprej zgodovinarja in njegovo razlago. Slovenski znanstvenik Milko Kos govori v svoji zgodovini tole: Ko so naši predniki zasedli alpske, kraške in panonske predele, so jih sosedje na zapadu in jugu imenovali z imeni, s katerimi so vobče označevali pripadnike velike slovanske narodne skupine. V latinski pisanih virih one dobe so Slovenci „Sclavi", „Sclaveni", „Winedi". Od teh označb je nedomače ime Vinedi ali Venedi, ki se pojavi že v prvem stoletju po Kristusu in je v veljavi za Slovane sploh. Z njim so Nemci ob Donavi in v Alpah radi označevali svoje slovanske sosede. V obliki „Windische" se je za Slovence ime ohranilo do današnjih dni, a so mu nekateri nemški zgodovinarji v zadnjem stoletju vrinili neko novo vsebino, ki pa je dejansko samo narodnopolitičnega značaja in je zato ne moremo vrednotiti ter še manj sprejeti.

Poleg Vinedi so Slovenci že v najstarejših ohranjenih pisanih virih označeni kot „Sclaveni", ker so se Slovani sami nazivali „Slovjene", v ednini „Slovjenin". Torej je zla potvorba, kdor bi v latinskem imenu „Sclaveni" hotel videti korenino nemške besede „Sklave". Slovani so se najprej nazivali Slovjene, Slovene in nato je ob naslonu na žensko Slovenko nastalo ime Slovenec, Slovenci. Zanimivo je, da med Slovani nikakor nismo edini narod z nazivom Slovenci. Glede imena smo šli skupno pot s Slovaki, s Slovinci na Pomorjanskem in z vzhodnoslovanskimi Sloveni pri Novgorodu ob Ilmenskem jezeru.

Dežela, ki so jo naselili Slovenci, se že v virih 9. stoletja imenuje Slovenija (Sclavinia). Tuji zgodovinarji tedanje dobe ne štejejo k Sloveniji le Karantanije (to je približno ozemlje sedanje Koroške, dela Solnograške in Štajerske), in Spodnje Panonije (to je zapadni del sedanje Madžarske, Prekmurje in Štajerske do Drave), marveč tudi druge pokrajine, v katerih so takrat bivali Slovenci. Jezik, ki ga govore Slovenci, je slovenski (prvič leta 970 tako nazvan). Zgodovinarja Helmold in Bartholomaeus Anglicus govorita o Karantancih še v 12. in 13. stoletju in jih kot Slovence štejeta poleg Čehov, Poljakov, Moravcev, polabskih Vendov, Rusinov in Dalmatincev k Slovanom. Ruski tako imenovani Nestorjev letopis iz 12. stoletja naziva Slovence Horutane. — Tako pravi zgodovina.

Dajmo nekoliko besede še estetu, ki stika za vsebino, tičočo v imenu Slovencev. Slovo je staroslovenski naziv za besedo. Starodavni Brižinski spomeniki, ki so prvi slovenski pisani dokument, pričenjajo tako: „Glagoljite po nas redka slovesa" (govorite za nami sledeče kratke besede). Sloveni so tako imenovali onega, čigar besedo so razumeli in so torej stvorili naziv vsega slovenskega ljudstva iz enega in istega jezika, ki jih je družil. Ker nemških sosedov niso razumeli, so jih nazvali Neme ali Nemce. To tudi pove, da niso poznali niti ne njihovega imena. Ker jim je bila govorica tako važna, da so si po njej celo dali ime, se da sklepati tudi na njihov značaj, na njihovo odkritost in morda še na njihovo veliko zaupljivost. Res so to poteze, lastne Slovencem in Slovanom vobče. Odkrivajo namreč ljudi s srcem in z odprto dušo.

Širokogrudnost in odkritost naj nam ostaneta še zanaprej povezani z imenom Slovenec! **Slovenec naj se naziva, kdor zre v svet in tudi v bodočnost odkrito in odprto, ker nima pred nikomur ničesar skrivati. Tudi ne svoje nade v lepšo prihodnjost svojega ljudstva! Tako bo varoval čast in tradicijo lepega naziva in čuval, kar nam je najdragocenejše: vero v nas in našo pravico!**

KDOR ZANIČUJE SE SAM, PODLAGA JE TUJČEVI PETI.

(I. Vesel-Koseski)

Po domovini naokrog

Iz Podjune. Sprejeli smo naslednje pismo: „Članek zadnje številke o nujno potrebni narodni vzgoji naše mladine me je napotil k razmišljanjem. Ali nismo glede narodne vzgoje naših otrok res nemarni in tudi precej hinavski? Slovence se imenujemo, beremo tudi slovenske liste in knjige in se v javnosti ne bojimo priznanja, da smo Slovenci. Vzgojo svojih otrok pa zanemarjamo. Naše male puščamo v njihovi notranji stiski, povsem jih prepuščamo drugotnim vplivom in nam je le malo mar, da se vidno odtujujejo domači govorici in slovenskemu svetu. Pa bi često zadostovala ena sama lepa beseda na pravem mestu in dali bi otroku, za čemer kriči njegova nrav: ljubezen do maternega jezika in domačega sveta. Premalo se zavedamo odgovornosti napram svojim sinovom in hčeram. Kulturno odtujeni in duhovno brezbrižni polagoma izgubljajo interes za slovensko čtivo in za prebiranje knjig sploh. Očitno je, kako se jih loteva polahna duševna otopelost in kako postaja čedalje bolj plitvi in zunanji. Ko dorastejo, bodo ubogi duševni revčki, ki ne bodo zmožni lastne sodbe in samostojne misli in bodo zato pomilovanja vredni kulturni sužnji. Medtem ko inteligenca ljudstev sicer z vsakim rodom napreduje in sili tudi v gospodarski razmah in napredek, je pri nas tudi po veliki naši krivdi življenje v nekakem zastoju ali celo nazaduje. Medtem ko si tiskana beseda drugod osvaja čim širše kroge in prodira med zadnje plasti analfabetskih ljudstev, se pri nas ponekod tudi po naši krivdi godi obratno. — Torej več iskrene vneme in ljubezni pri narodni vzgoji naše dece! — mw."

Rojakom v staremajo rajhu. Pred prazniki smo odpremili na več naslovov slovenskih rojakov v starem rajhu pošiljke s slovenskimi knjigami. Od njih smo sprejeli številna zahvalna pisma in še vprašanja, ali naj prečitane knjige vrnejo ali plačajo. Odgovarjamo v listu, naj dostavijo prečitani knjižni materijal drugim rojakom znancem in še njim posredujejo par lepih uric. — Prav številne so prošnje, naj jim dostavimo nemško-slovenske in slovensko-nemške slovarčke. Tem prošnjam na žalost vsled težav pri naročevanju knjig iz Jugoslavije ne moremo ustreči.

Klagenfurt — Celovec. — Minulo sredo je koncertiral v Celovcu član dunajske drž. opere tenorist Anton Dermota. Večer se je razvil v pravi triumf izredno nadarjenega mladega pevca, ki je očaral številno občinstvo s svojim lepim in mehkim glasom. Prednašal je pretežno operne arije in si od vsega početka pridobil navdušenje navzočih, ki so mladega pevca nagradili z burnim ploskanjem in s ponovnimi klici za ponavljanji. „Kärntner Grenzruf" je v svoji kritiki zapisal: „Občinstvo se ni hotelo nasititi, divjalo je in terjalo je dotlej, da so morali dvorano zatemniti in so zadnji s tihim vzklikom: Ah, je bilo to lepo! zapustili mesto tenoristovega zmagoslavja. Koncertu je med drugimi prisostvoval tudi jugoslovanski gen. konzul g. Stojakovič s soprogo in člani slovenske narodne družine v dež. mestu. — Teden navrh pa je doživel Celovec posebno novost: nastop praškega baleta. Članice narodnega gledališča v Pragi so nastopile v modernem plesu, ki je že visoka umetnost. Motivi, podani v plesu, so bili vzeti iz češkega in slovaškega narodnega življenja in so izzvali izredno navdušenje občinstva.

Eberndorf — Dobrla ves. (Jubilej hranilnice in posojilnice.) Kot največji in najlepši dogodek našega narodnega življenja lani smemo beležiti zlati jubilej naše kreditne zadruge. Saj je to jubilej slovenskih gospodarskih zmožnosti, sloge in poštenja. Pred 50 leti so se prvič sešli gospodarji iz srca Podjune in pod vodstvom uglednega posestnika Janeza Šumaha v Sinči vesi ustanovili hranilnico in posojilnico na zadružni podlagi. Posestnik Šumah, ki je daleč naokoli slovel kot vzor poštenega in dobrega gospodarja, je postal njen prvi načelnik. Njegova desna roka sta bila duhovnika Jožef Rous, tedaj župnik v Štebnu, in dobrlaveški tedanji kaplan Štefan Bayer. Prvi še živi in je pred leti pel zlato sv. mašo, župnika Bayerja pa so že izročili materi-zemlji. Okoli teh treh zadružnikov so se strnili najboljši gospodarji bližnje in daljnje okolice, tako Lipuš Jože, pd. Žolnik v Pribli vesi, Rutar Jurij v Malčapah, Janez Picej, pd. Furjan v Škocijanu, Šimen Temel, pd. Prunč v Pudabu, Aleš Karicelj iz Št. Lipša, Kovač, pd. Rutnik iz Kazaz in še drugi. Sedež posojilnice je bil najprvo v Šumahovi hiši v Sinči vesi. Ljudstvo je v kratkem času zadobilo izredno zaupanje v domači denarni zavod in na temelju zaupanja je posojilnica naglo procvitala. Šumah ji je načeloval do svoje smrti leta 1912, nakar je prevzel načelstvo posestnik Rutar Jurij, oče naše žitarske korenine. Po njegovi smrti leta 1928 so zadružniki volili za načelnika g. Martina Wastla, steber slovenske narodne družine v osrčju Podjune. Njegova in njegovega najožjega sotrudnika g. Zulechnerja iz Mokrij zasluga je, da je posojilnica ohranila svoj lepi ugled in svoj stalež do današnjega dneva. Tik po svetovni vojni že se je preselila iz Sinče vesi v svoj lastni dom v Dobrli vesi, leto navrh je dogradila Društveni dom, ki je ponos cele Podjune. Svoje imetje upravlja vestno in pošteno, v petdesetletju svojega obstoja je ohranila premnog kmečki dom pred propastjo in neštetim gospodarjem pripomogla do pametnih investicij in nabav. Njena velika zasluga tudi je, da se je ljudstvo naučilo ceniti tudi gospodarski kredit, ki je dandanes neobhoden za vsak gospodarski napredek, in da se je otreslo nedvomno upravičenega strahu, da ga prilike nekoč prisilijo v roke oderuhom in izkoriščevalcem kmečkega rodu. Stanovska samozavest kmetov v Podjuni upravičeno korenini v uspešnem in tako rodovitnem delovanju slovenskih denarnih zadrug in ne najzadnje hranilnice in posojilnice v Dobrli vesi. — Jubilantki in njenim predstavnikom k jubileju čestitamo z željo, da bi bilo drugo polstoletje enako uspešno in plodonosno.

Faakersee — Ob Baškem jezeru. — V nedeljo 5. t. m. so na severni obali našega jezera otvorili novo dozidani dom za Hitlerjevo mladino. Proslave se je udeležilo do 2500 Hitlerjevih mladcev. Iz Celovca je dospel pokrajinski vodja-namestnik Kutschera in imel na zbrane primeren nagovor. Slovesnosti je prisostvovalo tudi 54 članov Hlinkove mladine iz Slovaške, ki so vzbujali pri navzočih in občinstvu veliko pozornost. Došli so v slikovitih uniformah in se medsebojno pozdravljali „Na straž!", kar bi ponašili: Čujte! S šeboj so imeli duhovnika-kurata, s katerim so pred jedjo in po jedi molili skupno molitev. — Novootvorjeni dom je zgrajen v prijetnem alpskem slogu. V njem se nahaja 220 postelj. Stroški zanj so se krili delno iz darila 100.000 mark, katere je poklonil bivši avstrijski komisar in sedanji pokrajinski vodja v Saarpfalzi Josef Bürckel. Nadaljnjih 150.000 mark je prispevala država. Za poletje se obeča poset večjega števila Hitlerjeve mladine iz Posaarja.

Drava-zdrava. — (St. Niklas — Miklavž na Dravi). — Uradno se naziva naša župnija Miklavž na Dravi. V ljudstvu pa je udomačeno ime: Na Dravi. V starih matrikah je ohranjeno istotako samo ime: Drava. — Pa na naši Dravi smo res vsi zdravi. Lani so umrli v fari samo trije in sicer dva otroka in stara ženica. Od marca do srede novembra sploh ni bilo nobenega pogreba. Letoviščarji, bilo jih je poleti med nami 530, so z veseljem poudarjali, da so tako zdravi kraji redki na svetu in da je v tem najlepša reklama za letovanje. Novorojenčkov smo dobili lani 14, predlanskim pa celo 20. To je 40 na tisoč ljudi. Leta 1933 je v celem letu umrl samo eden. V povojnih letih 1918 — 1919 pa je sama španska ugrabila letno do 16 oseb. — A novo leto smo pričeli v znamenju pogrebov. Na Brdu ob Baškem jezeru je umrla 77 letna pridna gospodinja Rozalija Martinčičeva. Naj nam pri Bogu izprosi srečno novo leto! Večni ji mir!

Ferlach — Borovlje. V Borovljah je bilo v preteklem letu rojenih 68 otrok, umrlo pa je v istem času 54 oseb. Število je predvsem vsled tega visoko, ker je v prejšnjih letih izkazovala vsaka fara zase, dočim je sedaj merodajen stanovski urad za celo boroveljsko občino. Napram letu 1939 se je rodilo 13

Borovlje v snegu.
fot. Turk

otrok več. Brez dvoma pa smo dosegli rekord pri ženitovanju, kajti poročilo se je v tej dobi nič manj ko 52 parov. Gotovo so vsi slutili, da bo huda zima!

Bleiburg — Pliberk. — Tudi številke iz ljudskega gibanja naše fare so prav razveseljive. Število krstov presega smrti za dobro tretjino. Novorojenčkov je bilo v minulem letu 85, dočim smo pokopali samo 53 oseb. Novih družin je bilo ustanovljenih devetnajst.

St. Margarethen — Šmarjeta pri Velikovcu. Razno. — V minulem letu je zagledalo luč sveta 27 šmarjeških novorojenčkov, 14 faranov pa je pobrala smrt. — Šmarješki mežnar Alojzij Lipnik si je pri nedavnem požaru, kjer je pomagal pogumno gasiti, nevarno poškodoval oči. Moral je zaradi tega v celovško bolnišnico. — Pri Fradlnu v Trušnjah je bil 4 letni domači fantek sam v sobi. Ko pride stara mati nanj pogledat, ga najde vsega v plamenih. Deček se je bržkone igral pri peči in si pri tem sežgal obleko. Fantka, ki je dobil težke opekline, so prepeljali v bolnišnico.

Ostali drobiž. V Celovcu se v kratkem otvori poseben tečaj za sprejem deklet v srednjo gospodinjsko šolo, katere spričevalo usposablja za pouk v gospodinjskih šolah. Predpogoji za

sprejem so 18. leto, ljudska šola, enoletna gospodinjska ali kmetijska šola in posebno dovoljenje prosvetnega ministra. Prošnje se vlagajo na dež. glavarja. — V Celovcu bo v kratkem dograjena najmodernejša koroška mlekarna, ki bo dnevno sprejemala in predelala do 30.000 l mleka. — Pri rezanju krme se je v Rikarji vesi ponesrečil 18 letni Štefan Ravnjak. — V Železni Kapli si je zlomil nogo mizar Franc Tauber. — V Globasnici bodo v kratkem dogradili poseben dom za otroške vrtce. — Pri smučanju si je zlomil nogo šolar Marko Kumerc iz Galicije. — V Grabštanju se je na smučeh ponesrečil 9 letni Andrej Kasser. — Na škarbinski poti nad Grabštanjem je nedavno treščil v globino nek konj in bil na mestu mrtev. — Pri krmljenju živine je vol nabodel na rog 15 letno hčerko posestnika Tuša v Ribnici. Takoj je morala v bolnico, kjer so jo operirali. — 40 zavojčkov igrač so sprejeli otroci velikovškega okraja iz okraja Dessau. — Na Doleh pri Borovljah je umrl 18. t. m. 81 letni starostni rentnik Valentin Gentelini. Pokopali so ga v Borovljah. — Beljaški župan je čestital meščanu Janezu Sandrisser ob njegovem 100. rojstnem dnevu.

Nekaj iz uprave:

1. Naročnik, ki je 30. 12. 1940 na pošti Feistritz a. d. Gail vplačal RM 5.— in ni navedel odpošiljatelja, naj javi naslov, da moremo beležiti!

2. G. Jurjevitsch, ki je vplačal na pošti Eisenkappel dne 28. 12. 1940 RM 3.—, naj javi naslov!

3. Naslovi odpošiljateljev naj bodo točni in čitljivi, navede se naj po možnosti tudi hišno ime, ker je često v istem poštnem okolišu več naročnikov z istim imenom. Ne smete pozabiti navesti zadnje pošte, ker je pošta zelo važna.

4. Naročnina znaša letno RM 5.— ali četrtletno RM 1.25.

5. Kdor zmore, naj plača celoletno, da s tem olajša upravi njeno delo.

6. Na svoječasne opomine se nekateri naročniki še niso odzvali. Naj vsaj sedaj upoštevajo, da nam ne bo treba pošiljati novih opominov.

Naše gospodarstvo

Steber kmetije.

(Konec.)

Ravno v današnjem času moramo tej bolezni posvečati vso pažnjo. Vzemimo, da kmetu, ki ima večje število svinj, ena oboli na ohromelosti podobnih znakih. V tem slučaju se bo oblast najprvo prepričala, ali je res ta bolezen, in ako se dožene, da je, pride avto, pobaše vse svinje, velike in male, ter jih odpelje v klavnico. Gospodar mora vse prostore, s katerimi so prišle svinje v dotiko, temeljito razkužiti in nato še nekaj tednov ne sme djati v svoj hlev drugih svinj. Ko si potem kupi druge svinje, jih gotovo ne bo mogel kupiti toliko, kolikor jih je imel prej, in ko potem pride čas pitanja in koline, jih ne bo dovolj. Kje naj naslednje leto vzame gospodinja maščobo in meso, da bi mogla zadostiti družini in poslom. Svetoval bi vsem krajem, kjer te bolezni ni, da že letos štedijo z maščobo za slučaj, ako drugo leto še mi dobimo to nevarno bolezen.

Nekaj besedi še o naši goveji živini. Tudi pri njej imamo bolezni, ki jih povzročajo mala bitja in proti katerim se mi borimo s cepljenjem. Kot prvo naj omenim č r n i v o l č i č. To bolezen povzročajo bacili, ki se nahajajo v zemlji in sicer samo na nekaterih krajih, posebno planinah. Radi tega si moremo tudi razlagati, da samo na nekaterih planinah živina oboli za to boleznijo. Konj je zanjo nesprejemljiv, enako tudi človek. Govedo dobi te bacile v se ali skozi kakšno rano ali s travo, ki jo poje. Prvi znaki bolezni se ponavadi kažejo v tem, da začne žival na katerikoli nogi šepati, pokaže se oteklina, ki šumi, ako jo potipljemo, in v nekaj urah ali v enem dnevu govedo pogine. Ker je razvoj bolezni tako hiter, se po navadi bolezen sploh ne opazi in se najde šele poginulo žival. Vsak takšen primer je treba takoj prijaviti živinozdravniku in ako se dožene, da je res črni volčič, tedaj prevzame država večji del škode, to pa samo v prvem primeru in v nadaljnjih slučajih samo tedaj, ako je žival bila proti tej bolezni cepljena in je kljub temu obolela in poginila. Ozdravitve so zelo, zelo redke. Cepi se 14 dni prej, preden se žene na planinske pašnike.

Druga bolezen pri goveji živini, ki jo povzročajo mala telesca, je g o v e j a k r v o m o č n o s t ali piroplasmosa. Prenašalec, ne povzročitelj, te bolezni je klop, ali po naše povedano cek. Zato opazimo to bolezen samo pri živini, ki pride na pašo, in sicer na travnike, ki so polni ovšja ali drugega podobnega grmičevja, na katerem se posebno radi zadržujejo klopi. Nevarni pa so samo oni klopi, ki so sami okuženi. Ljudje ponavadi mislijo, da govedo poščije kri po zavžitju neke nevarne trave. To pa ne drži, ker kakor že omenjeno, so povzročitelji te bolezni piroplasmose, ki se prenašajo po klopih. One krožijo potem v krvi in jo razkrajajo. Razkrojena kri se izločuje s scalnico in zato je tudi prvi znak te bolezni temnorjava, se peneča voda. Navadno se pridruži še driska in dostikrat je ravno ta tista, ki gospodarja opozori, da pri živali nekaj ni v redu, da je pri njej bolj pozoren in vsled tega opazi šele druge znake. Sedaj je tudi čas, da se pokliče živinozdravnik, ki bo živali vbrizgal neko kemično cepilo in skoro s stoodstotno gotovostjo bo žival v dveh dneh zopet zdrava. Ako se ta čas prezre, bo žival v nadaljnjih 2 do 4 dneh prenehala jesti, kri počasi vsa zvodeni in cepljenje je tedaj dostikrat že prepozno.

Upam, da sem s temi vrsticami dosegel svoj namen, ki je obstojal v tem, da vam poizkusim pojasniti nekaj vaših težav, o katerih se dostikrat pogovarjate in so med vami o njih velike nejasnosti. Nadalje sem vam poizkušal pri nekaterih boleznih v par besedah naslikati potek in pokazati čas, kdaj se mora poseči vmes, da je izgled na uspeh največji.

Predelava mesa po kolini. Naši domači klavci grešijo, ker meso hitro po kolini predelajo, ne da bi počakali, da se popolnoma ohladi. Tako ostane prašičeva telesna toplota v mesu, ki se z njo nekako zapari. Tako meso je manj odporno proti razkrajanju in se ne more dovolj in popolnoma presoliti in konzervirati. Zato tako meso kmalu zadiši in dobi sive lise zlasti ob kosti, kjer je ostalo največ toplote. Torej bomo meso po kolini najprej obesili v hladnem prostoru, da se dobro prezrači in ohladi, nakar šele ga bomo predelali v klobase in šunke.

Nekaj o sušenju mesa. Meso, ki ga hočemo konzervirati in nasoliti, najprej shladimo in razrežemo na primerne kose. Nato pripravimo sol za soljenje. Na 1 kg soli dajemo 1 dkg solitra in 2 dkg sladkorja in drgnemo meso s to zmesjo po zunanji strani. Prav je, če spravimo zmes tudi nekoliko v notranjost mesa samega, kar dosežemo s priostrenim lesenim klinom. S soljo odrgnjeno in natrto meso vložimo v lesene čiste posode, večje kose na dno, manjše na vrh. Med meso damo nekaj listov lorberja. Nato pustimo meso kake tri dni na miru in zraku, ki naj ima do 10 stopinj Celzija toplote, nakar ga pokrijemo s čistim pokrovom in obtežimo s težkim kamnom. Nato pripravimo raztopino in sicer na liter vode 10 dkg soli, 2 dkg solitra, vse dobro premešamo in vlijemo na meso. Dobro je, da vsak teden meso preložimo in znova zalijemo s solnico. Po 3 tednih vzamemo meso iz posode, ga pustimo čez noč namočenega v mrzli vodi, ga dobro umijemo in damo sušit v dim.

Pozebel krompir ali sadje se da še dobro uporabiti. Sadeže denemo v mrzlo vodo, v kateri smo razstopili par žlic jesiha in soli. V vodi izgubijo zmrzlino in sladki okus in so kar dobro uporabni. Zamrzlo sadje lahko snemo surovo ali pa ga skuhamo in stlačimo v nekak močnik. Če nam je zamrzel večji krompirjev kup, ga bomo pustili, a dobro zaščitili pred nadaljnjo pozebo.

Zlata kamilica. Kamilica je med najdragocenejšimi domačimi rožami. Vsa je zdravilna in uporabna. Cvetje odstrižemo v lepem, suhem, sončnem dnevu. Da ne izgubi svojih sestavin, ga ne sušimo predolgo, ker nima brez duha več moči. Kaj vse naredimo iz kamiličnega cvetja: olje, kaplje ali tinkturo, žgano vodo, čaj, kopeli, suhe in mokre obkladke, sopare, mazila. To, kar dela kamilico tako učinkovito, je olje, ki se nahaja v cvetu. To olje blaži krče, izganja vetrove, žene na vodo, premaga mrazenje. Kamiličen klistir pomaga zoper krče, božjast, bolečine v črevih. Kamilično žgano olje je dobro zoper ishias in prehlad, za krče jemljemo dve kaplji olja na sladkorju. Kamiličen čaj je skorajda zdravilo za vse. Pijmo kamilice, če nas boli zob in navezujmo na lice gorak kamiličen obkladek. Kamilični obladki so dobri zoper želodčne in črevesne bolečine. Močnik s kamilicami pomaga zoper mehurjeve težave. Kdor si izpira lasišče s kamilično izkuho, pospeši rast las in podpre njihovo voljnost. Tinktura je zoper bolezni v čelu, ušesih in očeh. Obkladki s tinkturo ozdravijo ozeble, rdeče nosove. Kdor izpira zobe z razredčeno tinkturo, jih uspešno varuje gnitja.

Po svetu naokoli

Ključ Male Azije.

V severovzhodnem kotu Sredozemlja leži otok Ciper, ki ga nazivajo tudi ključ Male Azije. Njegova površina meri nekaj manj ko 10 tisoč kv. km — to je približna velikost Koroške — ter šteje do 350.000 prebivalcev. Njegova pomorska lega je izredno važna, ker je lahko velika ovira ali pomoč plovbi med Dardanelami, Haifo in Sueškim prekopom. Otok je danes angleška posest.

Pred Angleži so bili lastniki otoka Turki. V rusko-turški vojni, ki je končala s turškim porazom, ga je Turčija za pomoč odstopila Angliji, a s tedanjo pogodbo se sultan ni odrekel svoji suverenosti nad otokom in zasedba po angleških četah bi imela samo začasen značaj. Anglija pa je smatrala zasedbo za dokončno in je otok ob pričetku svetovne vojne priključila svojemu imperiju. Leta 1914 je z dekretom proglasila otok za angleškega in mu imenovala visokega komisarja. Ciper je postal nov člen v verigi, ki jo je zgradila Anglija v Sredozemlju od Gibraltarja do Sueza. Leta 1925 je otok postal angleška kronska kolonija.

S pričetkom italijansko-abesinske vojne se je napetost v Sredozemlju povečala in Ciper je zadobil podvojeno važnost. Angleži so poslali na otok svoje strokovnjake, ki so pričeli z gradnjo utrdb. Svojega dela še niso dokončali, ko se je z italijansko napovedjo vojne oborožena vihra – približala otoku na streljaj. Tako državi osišča kakor Anglija vedo, kolikšnega pomena je otok Ciper za nadaljnji razvoj v Prednji Aziji in vzhodnem Sredozemlju. Postal je pravi ključ do Male Azije.

Preseljevanje Nemcev v domovino. Na podlagi pogodbe med Nemčijo in Rusijo z dne 10. januarja t. l. se bo v kratkem izvedla nova preselitev vseh na Litavskem, Estonskem in v Latviji bivajočih Nemcev v Nemčijo. V teh državah je po prvi preselitvi ostalo še vedno 57.000 Nemcev, ki pa se bodo sedaj tudi preselili v domovino in sicer deloma po železnici deloma po morju.

V Inomostu je te dni umrl v 86. letu starosti general Dankl. General Dankl je v svetovni vojni poveljeval prvi avstrijski armadi, katera je izvojevala pri Krasniku veliko zmago. Pozneje je prevzel vodstvo obrambe na Tirolskem, kjer se je po končani vojni tudi stalno naselil.

Stockholm ima že 14 let smučarski muzej, ki je največji muzej te vrste na svetu. V muzeju se nahaja med drugim vsa književnost o zgodovini in tehniki smučanja. V muzeju je tudi nad 1000 smučarskih oprem in smuči iz vseh časov in vseh delov sveta.

Volkovi v Romuniji. Zaradi velikih snežnih zametov in hudega mraza, ki dosega že 36 stopinj Celzija, so se priklatile iz gorovja velike gruče lačnih volkov v nižave, kjer ogrožajo ljudi in živino. Volkovi so napravili med živino že veliko škode, ponekod pa si ljudje ne upajo zapustiti hiš.

Na Kikladskem otočju v Egejskem morju je pričel bruhati nov ognjenik. Že septembra lanskega leta so opazili, da se je delovanje ognjenikov na tem otočju začelo stopnjevati. Sedaj pa se je tam pojavil nov ognjenik, ki bruha velike množine lave. Prebivalstvo mesta Thera je zbežalo v notranjost otočja. Morje ima neko posebno temno barvo. Ponoči pa še vidi velik ognjeni sij nad Egejskim morjem. Veletoki lave se valijo podnevi in ponoči iz žrel ognjenikov in se pomikajo polagoma proti morju.

Prva vojska je bila že v kameni dobi, tako trdijo zgodovinopisci. Na okostenjakih, ki so iz kamene dobe in ki so jih izkopali na Kitajskem, so jasno izsledili sledove poškodb, zadobljenih v vojski z orožjem iz tistih časov. Drugače pa so mnenja učenjakov o načinu takratnega vojskovanja, o vzrokih vojn in nemirov zelo različna.

Ogromen požar je izbruhnil pretekli pondeljek na eni izmed številnih železniških postaj v New Yorku, ki se je zaradi močnega vetra hitro širil na vse strani. Požar je uničil nad 100 stanovanjskih hiš.

Kako se zdravimo pri prehlajenju? Posebno v zimskem času je mnogo prehlajenj grla, čemur sledijo skoro vedno huda hripavost in bolezni dihal sploh. Najboljše zdravilo za to je med. Tri kavine žlice dobrega domačega medu damo v malo skodelico. Nanj vlijemo vrele vode in mešamo tako dolgo, da se med popolnoma ne raztopi. To popijemo kolikor mogoče vroče. S tem bomo kmalu čutili olajšanje v grlu. Najbolje je, če storimo to zjutraj, ko je grlo najbolj zamašeno in je navadno hripavost največja.

Smeh je zdrav

Igral bi se rad. Mihec moleduje: „Mama, s Franckom bi se rad igral na travniku.“ — Mama: „Francek mi prav nič ne ugaja in ni družba za te.“ — Mihec: „Saj tudi meni ne ugaja, mama. Pa smem k njemu, da ga nabijem?“

Previdnost. Krpanu je umrla žena. Hčerki v mestu je oče sporočil vest s tem previdnim brzojavom: „Mama lahko zbolela, pogreb jutri, pridi!“

Atej in mama. Pepček in Anica se igrata na vrtu. Kar se domisli Anica: „Igrajva se ateja in mamo!“ — Pepček modro odvrne: „Ne! Naša mama je bolna in mi je naročila, naj nikakor ne delam poloma pred hišo“.

Pri telefonu. Janez in Franc si telefonirata. Janez ga kliče in mu govori, pa Franc ga na oni strani žice ne more razumeti. Janez vpije vedno glasneje v telefon, Franc čuje vedno manj. Ves upehan vzdihne Janez: „Ali je res osel na telefonu?“ — Franc mirno odvrne: „Je, samo ne na tej strani žice!“

Ženske so ženske. „Zakaj je zemlja v domala vseh živih jezikih ženskega spola?“ — „Zato, ker nihče ne, koliko je v resnici stara.“

Mesto in dežela. Pri Novaku imajo malega letoviščarja iz Berlina. Tako besedujeta mali Fred in Novakova Tinka: „Fred, mojo mamo je včeraj slikal pravi slikar na platno“. — Nato mali Berlinčan ponosno: „Moja mama se pa vsak dan sama naslika.“

Ne razume ga. Marica je dobila pred dnevi bratca. Tetka jo vpraša: „Kako pa je ime tvojemu bratcu, Marica?“ — „Še ne vem, tetka. Čisto nič ga ne razumem, kaj govori.“

Pri zdravniku. Zdravnik: „Za vas, dragi prijatelj, ni nobene pomoči. Vi ste bolezen podedovali po svojih prednikih.“ — Bolnik: „Prav! Potem pa pošljite račun kar mojim prednikom.“

Vzgoja. Mati prigovarja Jurčku, naj bi pojedel, kar ima na krožniku. Oče ugovarja: „Tako se ne vzgaja. Pusti malemu njegovo voljo!“ — „Potem ga vzgajaj ti, da bo delal, kar bo hotel!“ — Oče Jurčku: „Jurček, kaj hočeš: dobro južino ali par klofut. Sam se odloči!“

Urednik: Dkfm. Vinko Z w i t t e r, Klagenfurt Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.